

Aurskog-Høland kommune

Kvalitetsplan for skolefritidsordningen i Aurskog-Høland kommune

Foto: Hans Ivar Blystad

Innhold

Innhold	2
Visjon og verdier	3
Forord.....	4
Kvalitetsplan for skolefritidsordningen	4
Hva skolefritidsordningen skal være	5
Formål	5
Sosial kompetanse	5
Grunnleggende ferdigheter.....	5
LØFT som metode.....	6
Teoretisk forankring	6
Hva kjennetegner metodikken?	6
Samarbeid og samhandling mellom SFO og skole.....	7
Samarbeid mellom SFO og hjem	7
Organisering.....	7
Strukturerte aktiviteter	7
Ikke-strukturerte aktiviteter	7
Innhold i SFO – fokusområder	8
1. Demokrati og medborgerskap.....	8
2. Bærekraftig utvikling.....	9
Natur og miljø.....	9
Teknologi.....	10
3. Folkehelse og livsmestring	10
Fysisk aktivitet.....	10
Mat og helse	11
Mestring og egenverd.....	11
4. Skaperglede og utforskertrang	12
Lek	12
Kunst og kultur	13
Vurdering av kvalitet i SFO	13

Visjon og verdier

Den overordnede visjonen for Aurskog-Høland kommune er
«Muligheter, miljø og mangfold».

Skolefritidsordningen vil tilstrebe denne visjonen gjennom innhold og aktiviteter, og gjennom hvordan vi møter barn og foreldre. Verdiene *åpenhet, tillit og samhandling* skal ligge til grunn for planen og arbeidet i skolefritidsordningen.

Aurskog-Høland kommune har valgt fem av FN's bærekraftsmål som vil være overordnet kommunens øvrige målsettinger i alle sektorer og tjenester. Målsetningene og innsatsområdene knyttet til disse, kan gjenkjennes i kvalitetsplanens innhold og fokusområder.

					
FNs bærekraftsmål	God helse Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder	God utdanning Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle	Bærekraftige byer og samfunn Gjøre byer og bosetninger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige	Stoppe klimaendringene Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem	Samarbeid for å nå målene Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling
Innsatsområder	Leve selvstendig og godt hele livet	Tidlig innsats og forebygging av utenforskap	Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv	Grønt først	Et begeistret felleskap

Forord

Aurskog-Høland kommune er opptatt av kvalitetsutvikling i skolefritidsordningen, heretter kalt SFO, og har hatt en kvalitetsplan for arbeidet siden 2014. I forbindelse med kommunesammenslåing fra januar 2020, er kvalitetsplanen revidert, slik at visjon, verdier og arbeidsmåter gjenspeiler den nye kommunens ambisjoner. Hensikten med en kvalitetsplan er å kvalitetssikre tilbudet og å få til felles utvikling av SFO

I kvalitetsplanen for SFO har vi løftet fram ny overordnet del i det nasjonale læreplanverket. Den overordnede delen beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunn-opplæringen, og omfatter også SFO. Samtidig jobber SFO i kommunen etter en metodikk kalt LØFT som er med på å styrke fokuset på mestring og gode relasjoner.

En arbeidsgruppe har høsten 2019 jobbet med gjennomgangen av kvalitetsplanen. Arbeidet er tett fulgt opp i nettverket for fagansvarlige i SFO i Rømskog og Aurskog-Høland kommuner.

Arbeidsgruppa har bestått av følgende medlemmer:

Kari Høgenes, rektor ved Setskog oppvekstsenter

Anita Elisabeth Rønaas, SFO-leder for Bjørkelangen SFO

Irene Sogn Torp, SFO-leder for Bråte SFO

Marianne Børke, tverrfaglig koordinator, sektor Oppvekst og utdanning

Kvalitetsplan for skolefritidsordningen

Kvalitetsplanen skal utgjøre en felles plattform for innholdet i skolefritidstilbudet i Aurskog- Høland kommune. Kvalitetsplanen retter seg mot personalet som et redskap for planlegging og organisering. Gjennom kvalitetsplanen skal foresatte også få innsikt i SFO's virksomhet og gis mulighet til medvirkning.

Kvalitetsplanen gir føringer for den enkelte SFO's mål, innhold og oppgaver. Gjennom året skal man være innom de fire fokusområdene, men den enkelte SFO velger selv hvor hovedfokuset skal ligge. Hovedfokus kan variere fra år til år og fra trinn til trinn. En konkretisering av den enkelte SFO's arbeid skal nedfelles i en årsplan, som behandles av skolens samarbeidsutvalg. Årsplanen skal detaljere og konkretisere de ulike aktivitetene og vise hvordan disse er tenkt gjennomført.

Årsplanen skal følge skoleåret, og skal utarbeides innen 1. september.

Hva skolefritidsordningen skal være

Formål

Det overordna målet for grunnskolen i Aurskog-Høland kommune er *progresjon i elevenes læring; faglig og sosialt.*

Målet knytter seg særlig til bærekraftsmål 4 - God utdanning, og innsatsområdet *tidlig innsats og forebygging av utenformskap.*

Opplæringslova sier:

§ 13-7. Skolefritidsordninga

Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.

Skolefritidsordninga skal leggje til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna.

Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areal, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.

SFO skal være en alternativ læringsarena. Det skal legges til rette for godt samarbeid og god informasjonsflyt mellom de ansatte i skole og SFO. Barnas dager skal preges av tydelige grenser og regler som gjennomgående bør være de samme i skole og SFO. SFO vektlegger også Opplæringslovas §9a om barnas rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og det skal være nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, som i resten av skolen.

Sosial kompetanse

SFO skal være en arena der barna opplever trygghet og omsorg, der de lærer seg spilleregler i sosialt samspill og der de lærer å ta ansvar for seg selv og andre. SFO er en viktig bidragsyter for barns sosiale utvikling. SFO og skole må sammen ha en felles referanseramme for hva som er god sosial kompetanse for denne aldersgruppa. Barna på SFO er i en alder der de får et tydeligere bilde både av seg selv og andre. Det bør jobbes målrettet og systematisk for å videreutvikle barnas sosiale ferdigheter. Målet er mer selvstendige og ansvarsfulle individer som er en del av et sosialt fellesskap.

Grunnleggende ferdigheter

De fem grunnleggende ferdighetene (å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, å kunne lese og regne og bruke digitale verktøy), skal prege opplæringa på skolen. Det er naturlig at SFO jobber med de samme ferdighetene, men en må samtidig huske på at tida på SFO er barnas fritid. Å knytte de grunnleggende ferdighetene til leken og aktivitetene bør være et utgangspunkt for dette arbeidet.

LØFT som metode

LØFT står for løsningsfokusert tilnærming og har fokus på ressurser og løsninger. I Aurskog-Høland kommune skal alle skolefritidsordningene arbeide etter LØFT.

Teoretisk forankring

LØFT er en metode/strategi som er kjennetegnet av at den ikke fokuserer på problemer, men på å finne løsninger og positive veier for utvikling. Den finske psykiateren Ben Furman som har utviklet et LØFT program for barn kalt «Jeg kan», har vært mentor for Ivar Haug som har utviklet metoden for bruk i SFO (Haug, 2011).

Hva kjennetegner metodikken?

Det sentrale i LØFT er at atferd som gis oppmerksomhet, har en tendens til å gjenta seg. Barn etterspør oppmerksomhet, og ved å praktisere LØFT gjør vi det enklere for barn å søke positiv oppmerksomhet.

Modellen bygger på tre læresetninger:

- det som fungerer skal ikke rettes på
- hvis noe virker, gjør mer av det
- det som ikke virker, gjør det på en annen måte

Det du gir mest oppmerksomhet, får du mest av!

I arbeidet med løsningsfokusert tilnærming skal alle voksne i SFO (barneveilederne):

- søke aktivt etter lysglimt
- «knipe ungene på fersken» i å gjøre noe bra
- Gi barn positive supertilbakemeldinger som er
 - personlige
 - konkrete og handlingsrettede
 - forståelig for barnet
 - avlevert som ferskvare
 - avlevert med entusiasme og energi
 - gitt i full offentlighet mens du gir barnet æren for mestringen
 - uten noen form for hale

SFO-personalet skal være mest opptatt av det barn mestrer, lykkes med, får til og trives med. De skal være på jakt etter lysglimtene hos alle barn. Alle mennesker utvikler seg best når de blir støttet og sett for sine små suksesser. Et inkluderende miljø bidrar til at barn får sjansen til å utvikle den beste versjonen av seg selv. Når et barn korrigeres, skal vi unngå å bruke barnets navn, fordi det er handlingen vi vil korrigere, ikke barnet.

Ved aktivt å søke etter lysglimt, åpner vi for å se flere sider hos barnet. Det gir oss et bredere grunnlag for å vurdere barnet, og det blir enklere å sette inn tiltak for å støtte barnets utvikling. Trygghet, tillit og omsorg skaper grunnlag for god kommunikasjon og godt samspill med alle barn i SFO.

Samarbeid og samhandling mellom SFO og skole

Samarbeid og samhandling mellom skole og SFO er en viktig faktor for kvalitet i SFO, som bidrar til et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst og utvikling. Mens skolen er en undervisningsarena er SFO en fritidsarena for barna. Skolens ordens- og oppførselsreglement gjelder også SFO. Skole og SFO skal ha en felles handlingsplan mot mobbing.

God informasjonsflyt og dialog mellom skole og SFO er en forutsetning for godt samarbeid og kan bidra til økt kvalitet på SFO-tilbudet. Det skal legges til rette for gode overganger mellom skole- og SFO-tid, slik at barna får en opplevelse av sammenheng i hverdagen.

Dersom det er bekymringer knyttet til enkeltbarn ved SFO/skole, har både SFO og skole ansvar for å samarbeide sammen med foreldrene for å endre en negativ/bekymringsfull atferd.

Samarbeid mellom SFO og hjem

Samarbeid mellom SFO og hjem er viktig for ivaretagelsen av det enkelte barnet og i kvalitetsutviklingsarbeidet. Det er derfor viktig at det er god kommunikasjonsflyt mellom SFO og hjem.

Det skal legges til rette for medvirkning og tilbakemeldinger gjennom daglig kontakt, avtalte møter, foreldremøter og gjennom brukerundersøkelse.

SFO skal gi hjemmet god og jevnlig informasjon om aktivitetstilbudet og aktivitetsplanen. Hjemmet skal ha tilgang til vedtekter, kvalitetsplan og årsplan.

SFO kan delta på utviklingssamtaler ved behov.

Organisering

Strukturerte aktiviteter

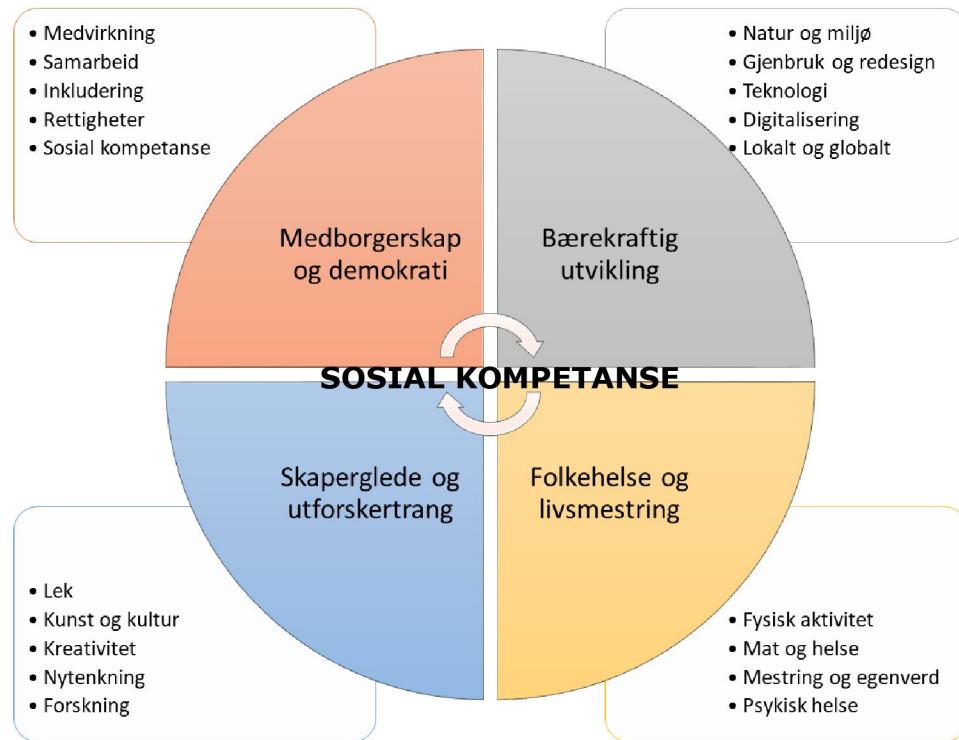
SFO må legge opp til styrte aktiviteter i deler av SFO-tiden. Mange barn ønsker seg til bestemte aktiviteter, mens andre barn trenger å bli styrt for å kunne lære nye ting og utvikle ulike ferdigheter. Aktivitetene bør være varierte og ivareta behovet for fysisk aktivitet, kreativ utfoldelse og bygge på temaene i den overordnede delen i læreplanverket. Det bør alltid være et fri-lek alternativ.

Ikke-strukturerte aktiviteter

SFO er fritid og mens de styrte aktivitetene kan minne om organisert fritid, kan de ikke-strukturerte aktivitetene defineres som fri lek der barna selv bestemmer hva de skal gjøre. Den frie leken er viktig for barns sosiale og emosjonelle utvikling og kompetanse. Leken har egenverdi og er en grunnleggende livs- og læringsform som har betydning for barns personlige, sosiale og fysiske utvikling. SFO skal i større grad enn skolen være en arena der barn kan leke uforstyrret og der barnekulturen får utfolde seg. De ansatte på SFO er tilgjengelige, men samtidig bevisste på og vurderer sin egen rolle og deltakelse i barnas lek.

Innhold i SFO – fokusområder

Kvalitetsplanen gir føringer for den enkelte SFO's mål, innhold og oppgaver. I Aurskog-Høland kommune støtter fokusområdene opp under ny overordnet del i det nasjonale læreplanverket. Overordnet del utdyper verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Vi strukturerer temaene i SFO etter de tverrfaglige emnene i denne.

1

1. Demokrati og medborgerskap

Bærekraftsmål: 4 og 17

SFO skal være et sted der barna opplever demokrati i praksis, et sted hvor de bli lyttet til, opplever at de har reell innflytelse og kan påvirke det som angår dem. Arbeidet med demokrati og medborgerskap innebærer også at barna får øve seg på å respektere uenighet og løse konflikter på en fredelig måte.

Barna skal oppleve at det er rom for og respekt for at mennesker er forskjellige og at SFO representerer en motvekt mot fordommer og diskriminering.

¹ Modellen er utarbeidet etter eksempel fra SFO i Skedsmo kommune

Mål:

Gjennom arbeidet med demokrati og medborgerskap skal SFO bidra til at barna

- får mulighet til å medvirke og til å lære hva demokrati betyr i praksis.
- får forståelse og respekt for forskjellighet
- får kunnskap om og erfarer at alle har de samme rettighetene

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene:

- Trivselssamtaler
- Ta i bruk elementer fra Zippys venner
- Arrangere valg, avstemninger og meningsmålinger
- Markere verdensdagen for psykisk helse, TV-aksjonen, FN-dagen, barnerettighetsdagen, andre internasjonale eller nasjonale merkedager
- Markere eller omtale religiøse og nasjonale høytider, aktuelle for barn på SFO
- Temauker rundt dagsaktuelle utfordringer (lokalt, nasjonalt eller internasjonalt)
- Vennskapsuke, vennskapsbase, vennekurs
- Egen avis eller nyhetssendinger fra SFO
- Ansatte kurses i LØFT, Zippys venner, barnesamtaler, konflikthåndtering e.l.

2. Bærekraftig utvikling

Bærekraftsmål: 11 og 13

Bærekraftig utvikling handler om å verne om livet på jorda og ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter. SFO kan bidra til at barn kan forstå litt mer av sammenhengen mellom sosiale-, økonomiske- og miljømessige forhold. SFO kan bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for framtiden, lokalt og globalt.

Natur og miljø

Mål:

Gjennom arbeidet med natur og miljø skal SFO bidra til at barna:

- Opplever og utforsker naturen og dens mangfold
- Få gode opplevelser gjennom turer og lek i naturen, året rundt
- Opplever økt miljøbevissthet, får respekt og forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen og miljøet både lokalt og globalt

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene:

- Inkludere friluftaktiviteter og utelek i hverdagen
- Benytte nærmiljøets muligheter for at barna kan iaktta og lære om dyr, fisker, fugler, insekter og planter
- Ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser, forutsetninger og stimulere dem til å oppleve med alle sanser, iaktta og undre seg over fenomener i naturen
- Gi barna tid og anledning til å stille spørsmål og reflektere
- Ta i bruk naturmateriale i forskjellige aktiviteter (for eksempel tellemateriell, leker, spill og formingsmaterieell)
- Ta barna aktivt med i kildesortering

Teknologi

Teknologiutvikling kan bidra til å løse problemer, men også skape nye. Digitale aktiviteter kan stimulere nysgjerrighet og skaperglede og tilbyr barn å eksperimentere, være kreativ og trene på kommunikasjon og samhandling. SFO og skole har ulike roller og oppgaver, men læringsstøttende aktiviteter i SFO kan bygge opp under læringsprosessene i skolen som har fokus på digital aktivitet.

Mål:

Gjennom arbeidet med teknologi skal SFO bidra til at barna:

- erfarer hvordan teknologi kan brukes i leken og hverdagslivet
- lærer å stille spørsmål og vet noe om utfordringene med spill og nett

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene

- Ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger og stimulere dem til å iaktta og undre seg over muligheter og dilemmaer i teknologien
- Gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere
- Bygge på og støtte opp under barnas egne erfaringer med tekniske leker og data
- Koding som aktivitet
- Enkle eksperimenter og prosjekter som går ut på å designe, bygge og teste
- Aktiv bruk av digitale spill som fremmer kreativitet og samarbeid

3. Folkehelse og livsmestring

Bærekraftsmål: 3 og 4

Grunnlaget for gode vaner og eget selvbilde dannes i barndommen. SFO skal være en arena som fremmer bevegelsesglede og motorisk utvikling, og et sted der alle kan oppleve mestring. Måltider og matlaging i SFO skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. SFO kan bidra at barna utvikler et positivt selvbilde og en trygg identitet. Temaet skal bidra til at barna lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.

Fysisk aktivitet

Mål:

Gjennom lek, bevegelse, idrett og friluftsliv skal SFO bidra til at barna

- engasjerer seg i fysisk aktivitet i løpet av dagen
- får prøve ut ulike aktiviteter innenfor trygge rammer
- utvikler fysiske ferdigheter knyttet til kondisjon, motorikk og styrke
- får kunnskap om menneskekroppen og utvikler respekt for egen og andres kropp og for at vi er forskjellige

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene

- legge til rette for, og gjennomføre ukentlige tilbud om varierte fysiske aktiviteter, både inne og ute
- lage aktivitetsgrupper med ulike aktivitetstilbud hvor voksne kan støtte og veilede barna både sosialt og motorisk
- planlegge hvordan skolen og nærmiljøets fysiske miljø kan tas i bruk (innearealer som gymsal, basseng, musikkrom og utearealer som lekeplass, skog, parker osv.)
- spille på ansattes kompetanse og interesser samt ressurser i lokalmiljøet (idrettslag, klubber og andre) til å gi kurs/grupper/smakebiter på ulike idrettsgrener og aktiviteter
- idrettsdag, skidag, naturdag, spilldag etc. særlig på dager med heldagsåpent
- alle som jobber på SFO skal forebygge ulykker og kunne førstehjelp for å kunne ta vare på aktive barns helse

Mat og helse

Mål:

Gjennom måltider og fokus på mat og helse i SFO skal barna

- hente ny energi
- spise variert og sunt, med fokus på frukt og grønt
- få kunnskap om ernæring og kosthold
- sette pris på måltidet som et sosialt samlingspunkt
- lære om hvor maten kommer fra og hvordan maten lages
- få kjennskap til ulike råvarer ved å bruke sansene sine
- få kunnskaper om matvaner og matkulturer

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene

- legge til rette for hyggelige måltider
- ta barna med i matlaging, dekke bord og rydde
- bli inspirert av årstidsvariasjoner, høytider og kulturelle markeringer
- utforske råvarer med alle sansene og gi mulighet for å eksperimentere
- delta i sanking, høsting og tilbereding av frukt, bær og grønnsaker
- personalet har basiskunnskap om ernæring og kosthold, som formidles til barna

Mestring og egenverd

Mål:

Gjennom samvær, lek og aktiviteter skal SFO bidra til at barna

- utvikler sosial kompetanse og vennskap med andre barn
- finner aktiviteter og miljøer der de trives og opplever mestring
- blir sett, og får oppmerksomhet og tilbakemeldinger som styrker deres egenverd
- lærer å takle motgang og utfordringer på en konstruktiv måte

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene

- aktiv bruk av LØFT-metodikken
- ta i bruk elementer fra Zippys venner
- involvere barna i valg av aktiviteter og tilbud, med særlig øye for barn med andre interesser/behov enn flertallet
- vennskapsuke, vennskapsbase eller vennekurs
- fokus på voksenrollen når det gjelder veiledning og det å inkludere alle barn

4. Skaperglede og utforskertrang

Bærekraftsmål: 3, 4 og 17

Barn og unge er nysgjerrige og ønsker å oppdage og skape. Barna skal få rike muligheter til å utvikle engasjement og utforskertrang. SFO skal bidra til den gode barndommen ved å gi barna mulighet for lek som kilde til trivsel. Lek er en grunnleggende livs- og læringsform.

Kunst og kultur omfatter mange fagområder, og har betydning for den enkeltes personlige utvikling. Kulturelle opplevelser har en egenverdi, og barna skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i SFO. Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre noe eller skape noe felles, bidrar til samhørighet. Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser og i samvær med andre barn.

Lek

Mål:

Gjennom leken skal SFO bidra til at barna:

- Opplever glede, humor, spenning og engasjement
- Opplever vennskap og tilhørighet
- Utvikler ferdigheter for sosial og språklig samhandling
- Utvikler sosial kompetanse
- Utvikler god lekekompetanse

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene:

- Organisere rom, tid og lekematerialer for å inspirere til ulike typer lek
- Legge til rette for fri-lek hvor personalet kan støtte og veilede barna i sosial samhandling
- Sørge for at organiserte aktiviteter er lekpregede
- Ta initiativ til lek og aktiviteter og bidra til at alle kommer inn i lek
- Organisere og introdusere aktiviteter som barna lett kan ta med seg inn i egenstyrt lek
- Voksne observerer og reflekterer over det de ser og erfarer
- Voksne er bevisste på og vurderer sin egen rolle og deltakelse i barnas lek
- Veilede barn hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre

Kunst og kultur

Mål:

Gjennom kulturaktiviteter skal SFO bidra til at barna:

- får opplevelser med kunst og kultur som kan danne grunnlag for mestring, glede og eget skapende arbeid.
- får stimulert sin fantasi og kreativitet, det skaper rom for fellesskap
- støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk
- får erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling.

Mulige tiltak for å oppnå de ovenstående målene:

- Utnytte personalets kompetanse innenfor kunst- og kulturlivet
- Utnytte barnas egne initiativer og gi rom for nyskaping
- Samarbeide med aktuelle ressurser, lag og foreninger i nærområdet
- Sørge for at barna har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttryksformer
- Bruke kunst til å utdype eller knytte sammen andre tema eller emner fra skole eller SFO
- Motivere barna til å uttrykke seg
- Arrangere utstillinger, forestillinger, eventer eller på andre måter sørge for at barnas produkter blir gjort synlige for medelever, ansatte og foresatte.
- Gi barna anledning til å bli kjent med lokal historie, kulturminner og kulturlandskap i nærmiljøet.

Vurdering av kvalitet i SFO

Det skal arbeides systematisk med evaluering av kvalitet i SFO. Verktøy som skal benyttes i vurderingsarbeidet er; brukerundersøkelser annen hvert år for foresatte med barn i SFO, barnesamtaler med alle barn på SFO og deltagelse på foreldremøter minimum en gang i året.

Det skal utarbeides en tiltaksplan etter endt brukerundersøkelse. Resultater fra barnesamtaler og informasjon som fremkommer på foreldremøter eller i andre fora, kan påføres tiltaksplanen, dersom det vurderes som hensiktsmessig.